

Skrivelsens mottagare:

Socialminister, Lena Hallengren
Socialdepartementet

För kännedom till:

Statsminister Stefan Löfven
Civilminister Lena Micko
Finansminister Magdalena Andersson
Justitie- och migrationsminister Morgan Johansson
Jämställdhetsminister med ansvar för arbetet mot diskriminering och segregation Åsa Lindhagen
Kultur- och demokratiminister Amanda Lind
Minister för högre utbildning och forskning Matilda Ernkrans
Minister för internationellt utvecklingssamarbete Peter Eriksson
Utrikesminister Ann Linde
Civilutskottets ledamöter och suppleanter
Partiernas gruppledare i riksdagen
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, MFOF
Socialstyrelsen
Riksarkivet
Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd, FORTE
Adopterades föreningar
Adoptionsorganisationer
Sveriges kommuner och regioner, SKR

Adopterade och adopterades organisationer 2020-01-27

Utred Sveriges hantering av internationella adoptioner nu!

Svenska staten har under decennier stött och uppmuntrat internationella adoptioner och cirka 60 000 personer har adopterats från andra länder till Sverige. Sverige är därmed det land i världen som genomfört flest internationella adoptioner per capita. När adopterade växer upp och får kunskap om sin bakgrund framträder frågor kring hur adoptionerna hanterats. Det förekommer att adopterade undanhåller information eller har otillförlitlig information om sin bakgrund, att adopterade får veta att de adopterats utan sina föräldrars samtycke eller att de varit föremål för handel med barn.

Artikel 21 i FN:s konvention om barnets rättigheter, som handlar om adoption, framhåller principen om barnets bästa starkare än någon annan artikel i konventionen. Staten ska säkerställa att största vikt ges till vad som bedöms vara barnets bästa. Barnkonventionens principer för adoption återspeglas i 1993 års Haagkonvention om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner och i svensk lagstiftning. Barnets bakgrund ska utredas och dokumenteras, adoptionsförmedling får inte drivas av vinstintresse, samma principer ska gälla vid internationell som vid nationell adoption och stöd ska ges både före och efter adoptionen.

Svensk internationell adoptionsförmedling har huvudsakligen bedrivits av intresseorganisationer för adoptivföräldrar. Verksamheten har framhållit barnets rätt till att växa upp i en familj medan andra för barnets centrala rättigheter kommit i andra hand. Mot bakgrund av denna erfarenhet vill adopterade individer och adopterades organisationer påtala brister i det svenska internationella adoptionssystemet och peka på utvecklingsbehov.

Har det förekommit brister i Sveriges hantering av internationella adoptioner?

Det är vanligt att adopterade som söker information om sin livshistoria finner motstridiga uppgifter. Adopterade som hittar sina ursprungsfamiljer får ofta veta att adoptionsdokumenten inte stämmer. Oegentligheter uppdagas i land efter land. Just nu pågår i Chile en brottsutredning¹ där drygt 660 svenska adoptionsärenden ingår. En parlamentarisk utredning i Chile² har redan visat att föräldrar under hot och påtryckningar tvingats lämna barn för adoption och att nyfödda barn har dödförklarats och blivit adopterade till bland annat Sverige. I en forskningsstudie av adoptioner i Etiopien framkommer exempel på lögn och förfälskningar i samband med internationella adoptioner.³ En annan forskningsstudie beskriver oegentligheter vid adoptioner i Kina.⁴ Adopterade från Bolivia, Chile, Colombia, Indien, Sri Lanka och Sydkorea har i upprop lämnat beskrivningar som tyder på att problemen kan beröra tusentals internationellt adopterade i Sverige⁵. Exempel på andra länder där oegentligheter kring internationella adoptioner har rapporterats är Guatemala, Haiti, Kambodja, Liberia, Nepal, Nigeria, Rumänien⁶ och Vietnam⁷.

För många adopterade som får veta att det man känt till om sin adoption inte stämmer omkullkastas tillvaron. Vetskapen om att det förekommit oegentligheter i adoptionssamarbetet med det land man kommer ifrån skapar frågor om rättssäkerhet och etik för alla parter i adoptionsprocessen. Det finns ett stort behov av klarhet. Vi anser att Sverige bör ta sin del av ansvaret och tillsätta en oberoende utredning som granskar om det förekommit brister i hur Sverige hanterat internationella adoptioner och vilka aktiva åtgärder som i så fall behöver vidtas med anledning av detta.

Internationellt adopterade saknar rätt att känna till sitt ursprung

¹ La Comisión especial investigadora de los actos de organismos del estado, en relación con eventuales irregularidades en procesos de adopción e inscripción de menores, y control de su salida del país (2019).

² Översatt sammanfattning av parlamentarisk rapport från Chile av utredning om internationella adoptioner från Chile under 1970- till -90-talet. Hämtad från MFoF:s hemsida 2020-01-04:

<https://www.mfof.se/download/18.6b04a87316ed56e0aa810d62/1575970710441/Rapport%20Chile%20-%20Sammanfattning.pdf>

³ Hailu, D. (2017). Children for Families: An Ethnography of Illegal Inter-country Adoption from Ethiopia. *Adoption Quarterly*, 20 (3), 201–221. doi:10.1080/10926755.2017.1289490

⁴ Meier, P. J. & Zhang, X (2009). Sold into adoption: The Hunan baby trafficking scandal exposes vulnerabilities in Chinese adoptions to the United States. *Cumberland Law Review* vol. 39 2008.

⁵ Bolivia: https://www.facebook.com/teresa.norman.10/posts/10155022472747504?hc_location=ufi;

Chile: <http://chileadoption.se> ; <http://www.fria.nu/artikel/132510>;

<http://www.friatidningen.se/artikel/132421>; Colombia: <http://www.fria.nu/artikel/132488> ; Indien:

<https://www.dn.se/asikt/indienadopterade-maste-fa-veta-sanningen-om-sitt-ursprung/>; Sri Lanka:

<http://www.fria.nu/artikel/132505>; Sydkorea: Initial request to the Ombudsman, inlämnad år 2008 till The Korea Independent Commission Against Corruption av Truth and Reconciliation for the Adoption Community of Korea, TRACK.

⁶ Report of the Special Rapporteur on the sale of children, child prostitution and child pornography inför FN:s människorättsråds 34:e session, ([A/HRC/34/55](https://www.unhcr.org/refugees/article/2015/04/14A/HRC/34/55)).

⁷ Summary of Irregularities in Adoptions in Vietnam (04/25/2008), Embassy of the United States Hanoi, Vietnam.

Vid nationell adoption dokumenterar socialtjänsten barnets bakgrund och offentlighetsprincipen gäller för handlingarna. Vid internationell adoption kommer dokumentationen om barnets bakgrund från barnets födelseland. Bakgrundsdokumentationen förmedlas av adoptionsorganisationen till adoptivföräldrarna. Det är sedan adoptivföräldrarna som ska dela informationen med berörda myndigheter. I dagsläget saknas direktiv för vilken information som ska bevaras och på vilket sätt. För många av dem som adopterades under 1960 och -70 talen finns bakgrundsdokumentationen enbart i privat ägo, t.ex. hos privata adoptionsförmedlare eller deras arvingar. Enligt Barnkonventionen ska staterna säkerställa att det barn som berörs av internationell adoption omfattas av garantier och normer som motsvarar dem som gäller vid nationell adoption. Internationellt adopterade behöver samma säkerhet som nationellt adopterade vad gäller att få ta del av sin bakgrundsdokumentation. Därför anser vi att man bör utreda hur all dokumentation som kan vara av relevans för adopterades möjlighet att söka sitt ursprung kan förvaras så att det är lätt tillgängligt för den adopterade, förslagsvis i statliga arkiv.

Lokalt och bilateralt stöd för adopterade som vill söka sina rötter behövs

Det saknas individuell praktisk hjälp för den som vill söka efter sin ursprungsfamilj. Våra erfarenheter av att själva försöka hjälpa medlemmar och andra adopterade visar att det behövs en professionell organisation med kompetens och kapacitet för uppgiften. Adopterades organisationer kontaktas också av myndigheter och organisationer i ursprungsländerna som söker personer som adopterats till Sverige. Detta innebär att små ideella intresseorganisationer får integritetskänslig information som vi inte har kapacitet att ta hand om på ett säkert sätt.

Vi ser att adopterade far illa då deras önskan om att finna sin ursprungsfamilj utnyttjas av aktörer som drivs av intressen som är ekonomiska, medicinska/DNA, politiska eller att producera underhållning för TV. På många sätt påminner det om den oreglerade och kaotiska situationen under 1970-talet då barnlängtande svenskar letade sig ut i världen. Nu är det adopterade som vill veta var de kommer ifrån och ger sig ut i världen för att hitta sin ursprungsfamilj. På 1970-talet ansåg man att staten behövde ta ett ansvar för adoptivföräldrarna. Nu menar vi att staten behöver ta ett ansvar för att stödja dem som adopterats. Vi anser därför att man bör utreda hur man kan organisera praktiskt individuellt stöd för adopterade som söker efter sin ursprungsfamilj.

Akut brist på psykosocialt stöd för adopterade i olika åldrar

När Sverige år 1997 tillträdde 1993 års Haagkonvention om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner infördes en bestämmelse i Socialtjänstlagen (2001:435) som gav kommunerna skyldighet att ge stöd efter adoption. Vår erfarenhet är att det fortfarande, drygt två decennier senare, är nästintill omöjligt att få stöd. Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, MFOF, konstaterar att adoptionsspecifikt stöd saknas i de flesta kommuner och att det vanligaste är att adoptionsspecifikt stöd inte erbjuds alls⁸. Detta ser vi varken som hållbart eller rimligt då forskning visar att adopterade har en förhöjd risk

⁸ Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, *Stöd före, under och efter adoption* (2019)

gällande både allvarlig psykisk och social ohälsa samt suicid.⁹ Därför behövs en utredning av hur psykosocialt stöd efter adoption kan organiseras i ett livstidsperspektiv. Det är positivt att MFoF fått en anslagshöjning för att förbättra stödet men det är otillräckligt. Förutom kunskapsutveckling behövs också resurser för kunskapsspridning och praktiskt genomförande av stöd för adopterade i alla åldrar.

Mot bakgrund av ovanstående vill vi att Sverige granskar sin internationella adoptionsverksamhet. Staten har genom statsbidrag stött förmedlingsverksamheten och möjligheten att bli förälder genom internationell adoption. Nu är det hög tid att svenska staten tar ansvar också för att förverkliga adopterades rättigheter.

Adopterade etiopiers och eritreaner förening

Chileadoption.se

Organisationen för vuxna adopterade och fosterbarn, AFO

Marit Arnbom, Finland, kassör AFO

Bonnie Berggren, Chile, kassör Chileadoption.se, lärare

Lovisa Kim, Korea, Sydkorea, socionom och leg. psykoterapeut

Hanna Wallensteen, Etiopien, ordf. AEF, leg. psykolog

Malin Bernt, Sydkorea, samordnare

Anna Blades, Sydkorea

Daniel Cidrelius, Sri Lanka, socialantropolog

Paula Dahlberg, Colombia, debattör och opinionsbildare

Jenny Dargren, Sydkorea, egenföretagare

Mara Dexborg, Sri Lanka, socionom

Maria Diemar, Chile, sekreterare Chileadoption.se, lärare

Anne Eklöf, Sydkorea, administratör

Anna Elmund, Sydkorea, leg. psykolog, leg psykoterapeut, med. dr. i pediatrik

Cecilia Flumé, Sydkorea, konstnär och illustratör

Rebecka Folkesten, Etiopien, präst i Svenska kyrkan

Deepati Forsberg, Indien, IMER-vetare och socionom

Amanda Atsede Fredriksson, Etiopien, styrelseledamot AEF, socionom

Sofia French, Sydkorea, journalist

Nathalie Elena Gordin, Colombia, socionom

Lisa Grenströmer, Etiopien, kassör AEF, personlig assistent

Mamush S. Haile Selassie, Etiopien, ekonom och Manager, Accounting and Tax

Enrica Hanell, Sverige ordförande AFO

Linn Heed, Sydkorea, leg. psykolog och leg. psykoterapeut

Nina Hugosson, Chile, styrelseledamot Chileadoption.se, undersköterska

Tobias Hübinette, Sydkorea, docent i interkulturell pedagogik, universitetslektor

⁹ Suicide, psychiatric illness, and social maladjustment in intercountry adoptees in Sweden: a cohort study. (2002). *Lancet*, (9331), 443.; SCB. (2014). Tema adoption, rapport 2014:4. 70-talist och adopterad – så har det gått. Tillgänglig: http://www.scb.se/Statistik/Publikationer/AA9998_2014A01_BR_A40BR1404.pdf

Madeleine In Hwa Björk, Sydkorea, socionom
Embla Isaura del Carmen, Nicaragua
Mikael Jarnlo, Etiopien, socionom och familjeterapeut
Mariana Johansson, Brasilien, språkvetare och folkbokföringshandläggare
Daniel Kanebratt, Sri Lanka, utvecklingsingenjör
Linda Kaski, Peru
Picado Jackson Källén, Nicaragua, teknikonsult
Erika Lager, Brasilien
Maria Lager, Costa Rica
Cristian Tommy Leite, Chile, ordförande Chileadoption.se
Juddy Ching-yi Li, Taiwan, förskollärare
Clas Lindholm, Chile, habiliteringsassistent
Lisa Lundberg, Etiopien, elevsamordnare, studie- och yrkesvägledare
Linnaea Manberger, Sydkorea, student
Anna von Melen, Sydkorea, utbildare och skribent
Nina Min, Sydkorea
Maria Molina, Colombia, läkarsekreterare
Maria Nilsson, Chile, styrelseledamot Chileadoption. se, doktorand i hälsovetenskap
Clara Norberg, Sydkorea, student
Teresa Norman, Bolivia, kontorsadministratör
Shumi Omar, Kenya, leg. barnmorska
Joel Mauricio Isabel Ortiz, Colombia, författare
Gabriel Ovalier, Haiti, podcaster
Johanna Palmén, Indien, bibliotekarie
Carola Pettersson, Sydkorea, utredare polisen
Mary Rhedin, Indien, socionom
Andreas Risan, Colombia, musiker och fiolpedagog
Hugo Simon Rivas Nilsson, Colombia, trädgårdsarbetare
Felicia Rundquist, Ungern, fritidspedagog och dj
Anna Sandgren, Sri Lanka, student
Mikael Sandgren, Sydkorea, regionchef
Anna-ChuChu Schindele, Etiopien, sekreterare AEF, doktorand i socialt arbete
Daniela Serafimova, Bulgarien
Carolina Skyldberg, Colombia, egen företagare
Ulrika Skogby, Grekland, sångerska och röstcoach
Olle Sporrang, Sydkorea
Ted Stenström, Sydkorea, socionom
Palle Storm, Sri Lanka, socionom och fil.dr. i socialt arbete
Jyothi Svahn, Indien, skribent och opinionsbildare
Malena Swanson Falk, Sydkorea, jur. kand.
Molly Uddenberg, Indien, dramaturg och manusförfattare
Emma-Noora Ullasdotter, Indien, leg. sjuksköterska
Viktoria Walldin, Etiopen, socialantropolog och partner White Arkitekter
Maria Wisselgren, Sydkorea, landskapsarkitekt och universitetsadjunkt
Nicole di Zazzo, Indien, leg. psykolog